

Parlamentul
Republicii Moldova

DE 4-07 nr. 341
13 iulie 2023

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

AVIZ

la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție)

(nr.208 din 29.06.2023)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege menționat, conform prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996 și ale Legii nr.100/2017 privind actele normative și expune următoarele.

I. Evaluarea generală a proiectului de lege:

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvern, fiind aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.430 din 28.06.2023, fapt ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit notei informative, proiectul de lege are drept scop crearea fundamentului necesar pentru transformarea Curții Supreme de Justiție într-o instanță de casație, rolul de bază al căreia va consta în uniformizarea practicii judiciare.

De asemenea, prin promovarea prezentului proiect de lege constatăm următoarele:

1) sporirea calității actului de justiție; 2) revizuirea competențelor CSJ și transformarea acesteia într-o instanță de casație care ar asigura uniformizarea calitativă a practicii judiciare; 3) modificarea temeiurilor de declarare a recursului în procedura penală, civilă și administrativă; 4) modificarea criteriilor de apreciere a admisibilității cererilor de recurs; 5) reducerea volumului de muncă a judecătorilor CSJ; 6) consolidarea instituțională a CSJ, inclusiv instituirea funcției de Jurisconsult, responsabil de domeniul unificării practicii judiciare; 7) revizuirea modului de salarizare a judecătorilor CSJ potrivit componentei propuse prin proiectul noii Legi a CSJ; 8) reglementarea modului de examinare a litigiilor referite instanței supreme până la intrarea în vigoare a modificărilor propuse."

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiției

(Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului; Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003, Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, nr.225/2003, Legea nr.155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice; Codul administrativ al Republicii Moldova nr.116/2018, Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, Legea nr.64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție). În acest sens, proiectul se ajustează la prevederile Legi nr.64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, în special cu cele ce se referă la competența și organizarea internă a Curții.

3. Referitor la procedura de înaintare a proiectului de lege spre examinare în Parlament, menționăm că au fost prezentate avizele autorităților competente, precum și sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice.

4. Totodată, cu titlu de informare, menționăm că, în Parlament se examinează proiectele de legi nr.107 din 13.04.2021; nr.20 din 08.02.2023; nr.197 din 21.06.2023 prin care se propune modificarea Codului de procedură penală al RM, nr.223 din 07.09.2021 ce modifică Codul de procedură civilă al RM și Codul administrativ al RM, nr.196 din 24.08.2021, nr.204 din 25.08.2021, nr.272 din 08.10.2021, nr.86 din 22.03.2022, nr.228 din 09.06.2022 și nr.386 din 25.10.2022 ce modifică Legea nr.270/2018 privind sistemul de salarizare în sectorul bugetar. Astfel, în scopul evitării suprapunerilor de reglementări și a eventualelor conflicte de norme, potrivit prevederilor art.56 alin.(5) din Regulamentul Parlamentului, prin care se stabilește că, dacă sunt înregistrate mai multe proiecte de acte legislative ce vizează modificarea și/sau completarea mai multor articole din același act legislativ, la propunerea comisiei sesizate în fond, acestea pot fi comasate, pentru examinare în lectura a doua, într-un singur proiect.

II. Privitor la conținutul proiectului de lege și respectarea normelor de tehnică-legislativă comunicăm următoarele :

1. La Art.I, pct.3 ce modifică art.43 din Legea nr.514/1995 privind organizarea judecătorească:

- **la alin.(1)**, în scop de rigoare redacțională, în primul enunț, sugerăm ca după cuvintele „instanța judecătorească supremă” să se includă cuvintele „din Republica Moldova”, astfel fiind în conformitate cu art.2 alin.(1) din Legea nr.64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție. La enunțul al doilea, cu referire la textul „aplicarea uniformă a legii”, urmează ca aceasta să se substituie cu textul „aplicare uniformă a legislației”, astfel fiind respectată prevederea art.54 alin. (1) lit. c) din Legea nr.100/2017 și asigurarea uniformității terminologiei utilizate în art.2 alin.(2) din Legea nr.64/2023;

- **la alin.(2)**, cu referire la textul „Modul de organizare și funcționare a Curții Supreme de Justiție”, atenționăm că art.6 alin.(3) din Legea

nr.64/2023 prevede doar norma ce ține de modul de organizare, nu și de funcționare a Curții Supreme de Justiție. În acest context, întru respectarea prevederilor art.54 alin.(1) lit. c) din Legea nr.100/2017, sugerăm corelarea acestei norme.

2. La Art.III din proiect;

- la pct.13 ce modifică art.432 alin.(2) pct.5) din Codul de procedură penală al RM, cu referire la prevederea „*problema juridică invocată în recurs nu este de o importanță fundamentală*”, sugerăm să fie analizată norma sub aspectul respectării principiului clarității, accesibilității și previzibilității legii, deoarece acesta poartă un caracter ambiguu și discreționar. Or, potrivit art.60 alin.(3) din Legea nr.100/2017 este stabilit că Codul trebuie să întrunească următoarele trăsături calitative: a) precizia; b) claritatea; c) logica; d) integralitatea; e) caracterul practic. În acest sens, nu este clar potrivit căror criterii Curtea Supremă de Justiție va aprecia dacă problema juridică invocată în recurs este sau nu este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței, iar recursul se va considera admisibil sau inadmisibil. Astfel, adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune prin prisma articolul 23 alin. (2) din Constituție. De asemenea, în Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: *„Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]”*. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise. (Obiecție valabilă și Art. IV din proiect ce modifică art.433 alin.(1) lit. e) din Codul de procedură civilă al RM nr.225/2003 și Art. VI din proiect ce modifică art.246 alin.(2) lit. g) din Codul administrativ al RM nr.116/2018).

- la pct.13, ce modifică art.433 alin.(3) lit.b) din Codul de procedură penală al RM, în scop de rigoare redacțională, urmează ca „prevăzută la art.435 alin.(1) lit. d)” să se substituie cu cuvintele „prevăzută la art.435 alin.(1) pct.2) lit. d)”.

- la pct.13, ce modifică art.435 alin.(5) din Codul de procedură penală al RM, după cuvintele „pagină web”, urmează să se introducă cuvântul „oficială”. (Obiecție valabilă pentru Art.IV, ce modifică art.440 alin.(2) din Codul de procedură civilă și Art.VI pct.5 din proiect, ce completează art.246 cu alin.(1) din Codul administrativ).

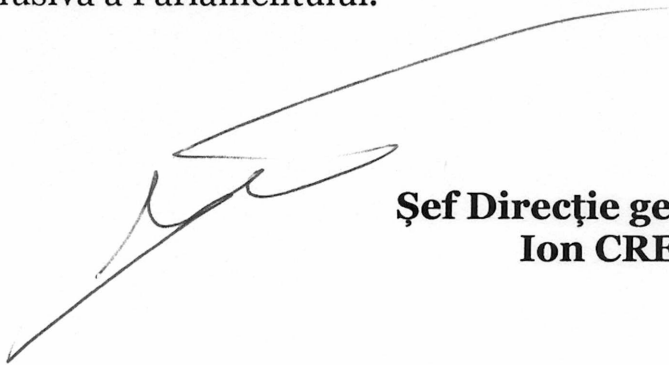
- la pct.13, ce modifică art.440 alin.(4) din Codul de procedură penală al RM, cu referire la textul „... completul din 3

judecători poate decide.... Completul din 5 judecători poate decide prin vot unanim ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”, sugerăm autorului excluderea cuvântului "**poate**" astfel încât să fie excluse oportunitățile de manifestare a comportamentului discreționar de către responsabilii de aplicare a acestei norme și pentru a reglementa norme procedurale clare, excluzând maniera coruptibilă de decizie. Cu titlu de informare, menționăm în acest sens Hotărârea Curții Constituționale nr.22/2019, prin care Curtea, întru asigurarea certitudinii juridice, a declarat neconstituțional cuvântul „poate” din articolul 61 alin. (1) din Codul de executare. (Obiecție valabilă pentru Art. III, pct.13 din proiect, ce modifică art.433 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală, la Art. IV din proiect, ce modifică art.440 alin.(4) din Codul de procedură civilă și la Art.VI pct.3 din proiect, ce completează art.193 cu alin.(3¹), art.247 din Codul administrativ).

3. La Art.VI pct.5 din proiect, ce completează art.246 cu alin.(3) din Codul administrativ, în scop de rigoare redacțională, urmează ca cuvintele „nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin.(1) lit. g)” să se substituie cu cuvintele „nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin.(2) lit. g)”.

- **la pct.6, ce modifică art.247 din Codul administrativ**, cu referire la cuvântul „invitarea participanților în ședință” să se substituie cu cuvintele „citarea participanților în ședință”, astfel fiind în conformitate cu prevederile art.86 din Codul administrativ, care prevede citarea participanților la proces.

În concluzie, relevăm că oportunitatea adoptării prezentului proiect de lege ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

**Șef Direcție generală
Ion CREANGĂ**

*Ex. T. Rotaru
Tel: 820-583*